

1 Petrus 3:18-22

18 Ook Christus immers heeft, terwijl hij zelf rechtvaardig was, geleden voor de zonden van onrechtvaardigen, voor eens en altijd, om u zo bij God te brengen. Naar het lichaam werd hij gedood maar naar de geest tot leven gewekt.

19 Hij is naar de geesten gegaan die gevangen zaten, om dit alles te verkondigen
20 aan hen die ten tijde van Noach weigerden te gehoorzamen, toen God geduldig wachtte en de ark gebouwd werd. In de ark werden slechts enkele mensen, acht in totaal, van de watervloed gered,

21 en dat water is een voorafbeelding van het water van de doop, waardoor u nu wordt gered. De doop wast niet het vuil van uw lichaam, het is een vraag aan God om een zuiver geweten. Hierom kunt u vragen dankzij de opstanding van Jezus Christus,

22 die de hemel is binnengegaan en nu aan Gods rechterhand zit, terwijl de engelen, machten en krachten aan hem onderworpen zijn.

I PETRUS 3:18-22

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Er zijn twee vragen die mensen in het algemeen erg hoog zitten.

De eerste vraag is: waar gaat het heen met de wereld, met de geschiedenis? Loopt dat ergens op uit en is er een basis voor een goede afloop?

En de tweede vraag is de meer persoonlijke vraag: hoe loopt het met mijzelf af en wat mag ik hopen voor anderen?

Deze twee vragen moeten de mensen van de gemeenten aan wie Petrus zijn brief schreef ook sterk hebben bezig gehouden.

Want de kerk van die dagen was een lijdende kerk.

En juist die lijdende kerk zal de vraag hebben gesteld: wat mag ik hopen voor de wereld en wat mag ik verwachten voor mijzelf en voor die anderen?

Welke antwoorden worden er dan op die vragen gegeven?

Petrus richt dan de blik op Christus en zijn heilswerk.

Christen-zijn betekent verbonden zijn met iemand die het lijden en de dood aan den lijve heeft ervaren: Jezus Christus heeft als Rechtvaardige geleden voor de zonden van onrechtvaardigen, voor eens en altijd om 'u' zo bij God te brengen.

Jezus' dood is een overwinning geworden: "naar het lichaam werd Hij gedood, maar naar de geest tot leven gewekt".

En dat gaat Petrus dan uitwerken, want die overwinning van Christus heeft een groot effect, een verregaande solidariteit

Hij schrijft van Christus: "Hij is naar de geesten gegaan die gevangen zaten, om dit alles te verkondigen".

Wat bedoelt hij daarmee?

Petrus heeft hiermee de Oud-Testamentische voorstelling op het oog omtrent het leven na dit leven.

Die voorstelling was: wie sterft gaat naar het dodenrijk (de sjeool), een plek waar de gestorvenen worden bewaard tot aan de dag van het oordeel, een soort schimmenrijk, dat is als een gevangenis.

Welnu zegt Petrus: dat dodenrijk heeft iemand binnengehaald: de triomferende Christus, die ook daar zijn verbondenheid en solidariteit betuigt.

In de geloofsbelijdenis lees je dan ook dat Christus is 'nedergedaald ter helle', dat is in het dodenrijk.

Maar Petrus schrijft daarvan dat de Opgestane en Verheerlijkte Christus daar iets gedaan heeft: als een heraut heeft Hij goed nieuws verkondigd.

En de inhoud van het goede nieuws was -wat Petrus eerder schreef- dat Hij als rechtvaardige voor de zonden van onrechtvaardigen heeft geleden.

Petrus noemt dan ook een speciale groep in dat dodenrijk aan wie Christus dat heeft verkondigd: degenen die ten tijde van Noach weigerden te gehoorzamen toen God geduldig wachtte en de ark gebouwd werd. Dus dat is de zondvloedgeneratie.

Het lijkt een bizarre voorstelling alsof de Opgestane met terugwerkende kracht zijn evangelie proclameert aan mensen die er 'geweest' waren

Maar zo gek is dat niet, want in de eeuwigheid is er geen tijd en geen ruimte.

Daar is alles een eeuwig 'nu'.

En vanuit die optiek wordt dan gezegd: dat unieke sterven van Christus heeft zo'n geweldige uitstraling, dat het niet alleen effect heeft op het heden en de toekomst, maar -hoe onbegrijpelijk ook- op het verleden, ook op die generaties, die er al geweest zijn, ja, zelfs op hen, die we hadden afgeschreven, de zondvloedgeneratie.

Want de generatie van Noach staat symbool voor die mensen, die het diepst zijn gevallen, die het meest dwars zijn, ook beeld van het oeroordeel over een generatie die het meest ver in verleden is.

1. Het binnengaan van Christus in dat dodenrijk -specifiek tot die zondvloedgeneratie- wil zeggen ten eerste zeggen: Zijn macht, zijn solidariteit is alles omvattend .

Die omvat niet alleen alle facetten van mijn leven van vreugde en verdriet, van ziekte en gezondheid, van dood en leven; die omvat niet alleen alle uithoeken van de wereld en zelfs niet alle uithoeken van kosmos, maar die omvat ook alle tijden, van toekomst, heden en verleden.

Op oude ikonen zie je dan ook dat Christus de deuren van de hel of het dodenrijk openbreekt.

Soms zie je dat de sloten stuk gaan en alle ijzerwerk in het rond vliegt.

Christus staat aan de poort van de 'hel' treedt daar binnen en vat de ons bekende mensen uit het Oude Testament bij de hand en haalt ze 'thuis', uit het dodenrijk vandaan

Adam en Eva worden bij de hand genomen en uit het dodenrijk getrokken, en Abel, maar ook Koning David en Salomo en evenzo de profeten, Elia, Daniel en anderen.

'De plundering van de hel' wordt dat ook wel genoemd.

Soms zie je dat Christus een boekrol in de hand heeft. Dat kan het evangelie zijn, dat hij belichaamt en verkondigt.

Maar sommigen zeggen: het is het bewijsstuk dat ons aanklaagt (met onze schuld) en dat Hij door zijn dood en opstanding heeft vernietigd

In elk geval: het gaat hierom: Het heil bereikt ook hen, de mensen van het verleden.

Dat is een diepe gedachte.

In de Heilig Graf kerk in Jeruzalem is er de rots Golgotha.

Volgens oude tradities is daar niet alleen Christus op gekruisigd, maar Golgotha zou ook de plek zijn waar Adam ooit begraven was.

Oosterse christenen laten daar in de rots graag rode bloedvlekken zien waarvan ze zeggen dat dat het verzoenende bloed van Christus is, die de schedel van Adam heeft aangeraakt.

Historisch zal dat niet kloppen, maar symbolisch is het prachtig: de Nieuwe Adam – Christus-wekt de oude Adam tot nieuw leven

Er is een diep besef in de traditie van de oosterse kerk dat het heil van Christus alles omvattend is.

Alles omvattend voor iedereen?

Ook voor de mensen die niet geloven en al gestorven zijn? Krijgen die nog een kans?

Daar moet je niet te veel over speculeren.

Maar dit bijbelgedeelte spreekt er in elk geval wel van hoe alles omvattend het heil van Christus is.

Het evangelie is verkondigd aan de geesten die gevangen zaten, aan het dodenrijk en dan met name aan de zondvloedgeneratie.

Dat moet in de tijd tussen Goede Vrijdag en Pasen zijn geweest.

Kijk, over het antwoord op die verkondiging horen we niets, maar het is wel verkondigd.

Er is een verhaal van koning Radboud, koning van de Friezen, die door Bonifatius bekeerd was en zich liet dopen.

Toen hij met zijn grote teen het water van de doopvont had aangeraakt zei hij: "En mijn voorvaderen, zijn die ook waar ik straks ben? Bij Christus?" vroeg hij?

Radboud wilde zich terugtrekken omdat hij veel te veel bezig was met het lot van anderen.

Vanuit 1 Petrus 3 horen we dit: Christus heeft zich bekommerd om hun lot, want hij verkondigde het evangelie in het dodenrijk.

2. Dat Jezus Christus het dodenrijk is binnengetreten, betekent ten tweede dat het leven aangeraakt is door de opstanding en dat daardoor ook het sterven anders is geworden.

Er is wat dat betreft wel een verschil tussen Oude en Nieuwe Testament als het gaat om de visie op het leven na dit leven.

Mag alles in het Oude Testament nog wat schimmig zijn, in het Nieuwe Testament worden de dingen wat duidelijker gezegd.

Na Pasen is de dood geen gevangenis meer. De dood is aangeraakt door Christus, een overgang naar een nieuw leven.

Vandaag hoor je van mensen, die klinisch dood zijn geweest en een Bijna-Dood-Ervaring hebben gehad.

Ze vertellen van een donkere tunnel en daarna in het licht komen; van heel diep aanvaard worden.

Sommigen zeggen: In een ogenblik zag ik alles van mijn eigen leven, ook de gedachten die ik had.

Weer anderen spreken ervan dat ze zelfs de zin van het heelal 'zagen'.

Alleen: niemand kan het echt navertellen, want er zijn geen woorden voor.

Voorzichtig moet je zijn met te voorbarige conclusies te trekken, maar toch: er is meer dan wat de wetenschap voor waar houdt.

De Bijbel zegt dat de dood de grote vijand van het leven is en blijft, maar dat met Christus' opstanding de dood zijn angel, zijn element van oordeel heeft verloren. Sterven is zelfs 'winst' wordt er gezegd door de apostel: de dood heeft geen macht meer om ons te scheiden van de liefde van Christus.

3. Christus' nederdaling in de diepte van het dodenrijk, heeft niet alleen iets te zeggen over het verleden, maar geeft ten derde ook hoop voor de toekomst van de wereld.

Want de macht van de dood openbaart zich ook in de geschiedenis: oorlog, armoede, honger, vervolging, milieudreigingen.

De wereld lijkt op een gevangenis, een geschiedenis vol doodsberichten, een wereld vol doodsbeenderen en graven zoals in Ezechiël 37; denk aan Verdun, Auschwitz, Cambodja, Rwanda...

Op veel plaatsen zouden mensen Psalm 88 kunnen bidden, het gebed vanuit het dodenrijk. Het is het gebed wat Jezus zelf waarschijnlijk heeft gebeden toen hij de in de kerker verkeerde in de nacht van de veroordeling.

Maar je mag vanuit 1 Petrus 3 denk ik ook zeggen: omdat Jezus in het dodenrijk is geweest is dat ook een voorafbeelding van de wereldgeschiedenis.

Zoals Jezus het Rijk van de doden is ingegaan, zo is Hij ook aanwezig in de geschiedenis om die open te breken naar de toekomst.

De geschiedenis heeft dus een ander karakter gekregen.

Welk dan?

Wel, zoals Jezus' leven heeft bestaan uit kruis en opstanding, zo zien we in wereld op weg naar de voleinding eveneens een weg van kruis en opstanding.

Er is kruis, geweld, dood, er zijn rampen en er is vernietiging, maar er is ook opstanding, terugkeer, leven, redding.

In de hele Bijbel is sprake van redding door crises heen.

De redding begon al bij Noach: door het water van de zondvloed werd de ark met Noach en zijn familie en zijn dieren gered.

De tijd van Noach waarover Petrus spreekt, zou je een typering van alle tijden kunnen noemen: zwaar van verval, boordevol dreiging.

Zo ervaar je je eigen tijd soms ook een beetje en je denkt: het loopt allemaal nergens op uit, het is niet meer te stoppen.

Maar God heeft het laatste woord: God is lankmoedig, geduldig.

Net zoals Noach en zijn gezin werden gered door het water, zo is er in verbondenheid met Christus redding. Hoe?

Christenen zijn mensen, die net als anderen de zorgen, de angsten en de spanningen in die wereld voelen.

Een oud verhaal zegt, dat toen Noach de ark inging, hij met zijn voeten in het water stond.

Ik wil maar zeggen: wie christen is wordt niet ontheven van alle spanning, niet gevrijwaard van tegenslagen, niet uitgetild boven de ellende.

Je hebt er allemaal deel aan.

Maar ons geloof zegt wel: er is een weg door het dodenrijk heen, iemand heeft het opengebrouwen.

Dit Christusgeheimenis draagt de Kerk de wereld in: het heeft effect op het verleden, het maakt het sterven anders, maar het breekt ook de geschiedenis open.

Petrus zegt eigenlijk: de doop maakt dat alles duidelijk.

Luther zei eeuwen later ook altijd: je moet in je doop kruipen om het leven te verstaan en om er moedig in te staan.

Wat betekent die doop?

Petrus noemt de doop "een vraag aan God om een zuiver geweten".

D.w.z.: gedoopt worden is je leven aanbieden aan God met alles wat daaraan kleeft: zonden, en wonden en gaan ervaren, dat God je niet afkeurt.

Je mag leven van het wonder van de vergeving en een vergeven leven schept een ontlast geweten en dat is weer een genezen leven, een leven dat stand houdt over de dood heen.

De doop, verbonden zijn met Christus, is leven uit Gods grote Ja-woord.

Christen-zijn dat is pleiten op Gods grote Ja-woord, op het unieke sterven van en opstaan van Christus.

En wie daarop pleit vraagt niet om een leventje zonder ongemakken.

Nee, christen-zijn, dat is vragen om -in die donkere weg, die je soms gaat, die de geschiedenis soms is-, om in het aangezicht van de dood, staande te mogen blijven met een goed en zuiver geweten.

Want Christus heeft overwonnen, is zelfs verhoogd en Hij is boven alle machten krachten verheven, die Hem onderworpen zijn.

Geen macht kan het tegen Hem opnemen.

Amen